

פרשת ויגש – אהבת חינוך

כאשר יוסף עמד להתגלות לאחיו הוא אמר: "הוציאו כל איש מעלי, ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו" (מה א).

יוסף רצה להיות לבד עם האחים שלו בזמן שהוא התגלה אליהם.

על מעשה זה של יוסף שאלו רבותינו במדרש תנחומא (ויגש ה) מדוע יוסף הסתכן להיות לבד עם האחים שלו לפני שגילה להם שהוא יוסף, הרי הם היו יכולים להרוג אותו על כל מה שעשה להם?

ותשובת רבותינו: אמר יוסף מוטב שאיהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים. אם היו נוכחים מצריים בזמן ההתגלות שלו והיו שומעים את יוסף אומר "אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה" (מה ד) מיד היה מתפרסם שהאחים של יוסף מכרו אותו והייתה נגרמת להם בושה, וכדי למנוע את זה, יוסף הסתכן להיות לבד עם האחים בזמן ההתגלות שלו.

בפסיקתא רבתי (ג מה) שאלו רבותינו מדוע יוסף הושיב את אביו בארץ גושן רחוק ממקום מגוריו של יוסף?

ותשובתם היא שיוסף לא רצה להיות קרוב לאביו, כדי שאביו לא ישאל אותו כיצד הוא הגיע למצרים ועל ידי כך הוא תגרם בושה לאחים כשיעקב ידע שהם מכרו את יוסף.

אחרי ההתגלות של יוסף לאחיו נאמר: "ויפול על צווארי בנימין אחיו ויבך, ובנימין בכה על צאוורו" (מה יד).

במסכת מגילה (טז:) אמר רבי אלעזר שיוסף בכה על שני בתי המקדש שיהיו בחלקו של בנימין ויחרבו, ובנימין בכה על משכן שילה שיהיה בחלקו של יוסף וסופו להיחרב.

מקשים המפרשים מדוע בשעת שמחה כזו, בעת שיוסף התגלה לאחיו, מצאו לנכון יוסף ובנימין לבכות על חורבנם של בתי המקדש?

ענה על כך רבי יחזקאל מקוזמיר בספרו תורת יחזקאל: בית המקדש חרב מחמת שנאת חינוך כמבואר במסכת יומא (ט:).

וכך נאמר שם בגמרא שם: מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלושה דברים שהיו בו, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, אבל מקדש שני שהיו עוסקים בתורה, במצוות

ובגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהייתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלוש עבירות, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.

מכירת יוסף למצרים נגרמה משנאת חנם, וכאשר יוסף ובנימין נוכחו לדעת איזה צרה הביאה עליהם שנאת חנם ומה היא עוד עתידה להביא עליהם, שניהם בכו.

יוסף בכה על החורבן שיהיה בחלקו של בנימין ובנימין בכה על החורבן שיהיה בחלקו של יוסף.

לכאורה היה יוסף צריך לבכות על חורבן משכן שילה שיהיה בחלקו, ובנימין היה צריך לבכות על חורבן בתי המקדש שיהיו בחלקו, ומדוע כל אחד בכה על החורבן שיהיה בחלקו של אחיו?

התשובה על כך שיוסף ובנימין התחילו בתיקון שנאת החנם בכך שכל אחד בכה על צערו של השני.

מכן למד רבי יחזקאל מקוזמיר שצערו של הזולת צריך להיות נוגע אל ליבו של האדם יותר מצער עצמו.

יוסף הצדיק לא הסתפק בכך שמחל לאחים וקיים את מצוות "לא תשנא את אחיך בלבבך", אלא קיים את מצוות העשה "ואהבת לרעך כמוך" שעליה אמר רבי עקיבא שמצווה זו היא כלל גדול בתורה.